

Kampanjen mot den private tannhelsetjenesten fortsetter

Som følge av god og effektiv kari-
esprofylakse er tannhelsen blant
både unge og voksne veldig god
i Norge, uansett hvilke land vi sam-
menlikner oss med. Hvis man likevel
trenger odontologisk behandling, er
nivået på denne også høy i her i landet.
Pasientene er svært godt fornøyde med
stort sett alle vesentlige punkter i den
private tannhelsetjenesten. Dette er
fakta som er godt dokumentert (1–3).
Likevel kommer det stadig påstander
om krise fra enkelte ledere i Den offent-
lige tannhelsetjenesten. Et eksempel på
dette er artikkelen til Lunder, Ellingsæ-
ter og Horgen Ellingsen i NTFs Tidende
nr. 16, 2004, der de bl.a. bruker ordet
«desperat» for å beskrive forholdene
enkelte steder. Et annet er konklusjonen
til utvalget som har sett på det offent-
lige engasjementet på tannhelsefeltet
(NOU 2005: 11). Utvalgets leder ved
fremleggelsen var fylkestannlege Endre
Dingsør. Her foreslås det bl.a. å innføre
maksimaltakster for tannhelsetjenester
og etableringskontroll for tannleger. På
bakgrunn av dokumentasjonen nevnt
ovenfor, er påstandene om krise i Den
offentlige tannhelsetjenesten, kritikk av
den private tannhelsetjenesten og krav-
et om store endringer etter all sann-
synlighet basert på krisemaksimering.

Dersom det mot formodning skulle
være noe i at det er krise i Den offent-
lige tannhelsetjenesten, er det ingen
som har et større ansvar for det enn
lederne i Den offentlige tannhelsetje-
nesten selv. Av en eller annen grunn er
det tydelig denne tanken ikke slår dem
i det hele ta, enda flere av dem har vært
i lederstillinger i årevis. En viktig del av
disse ledernes arbeidsoppgaver må
være å gjøre Den offentlige tannhelse-
tjenesten til en attraktiv og god
arbeidsplass. Hvis situasjonene er som
de beskriver, har de ikke lyktes med
det. Krisemaksimering over lengre tid
vanskeliggjør denne oppgaven, da det
ofte har en høy pris i form av økt mis-

nøye hos de ansatte og manglende
rekruttering av nye, dyktige medarbei-
dere. Hovedoppgaven er uansett ikke
å ødelegge og mistenkeliggjøre en god,
privat tannhelsetjeneste ved hele tiden
å gjøre den til syndebukk og skyte-
skive.

I årene før 1995 var det opparbeidet
et stort behov for oppgradering av
gammelt og utslitt utstyr i norske tann-
legepraksiser. De veiledende takstene
var mye av årsaken til det. Problemene
som NTF hadde med å få myndighetene
til å se dette, gjorde at de veiledende
takstene ble forlatt. I årene etter 1995
skjedde det dessuten flere endringer
som kan forklare prisutviklingen
i perioden:

- Generell skepsis i samfunnet og etter
hvert advarsler fra Helsedirektoratet
har nærmest ført til en utfasing av
amalgam som dentalt materiale. Dette
utelukker enkle og rimelig fyllinger i en
rekke tilfeller. Alternativet er atskillig
mer tidkrevende og dyrere tannfargede
løsninger.

- Kravene til tannlegers hygienerutiner
er blitt skjerpet og mer formalisert
i omtrent samme tidsrom. Resultater av
dette er mer tidkrevende arbeidsprose-
dyrer for tannhelsesekretærene, behov
for nye, dyre autoklaver og behov for
mange flere roterende instrumenter.

- Installering av IT-utstyr(elektroniske
journaler, digitalt røntgen etc.) har også
kommet for fullt i perioden.

Det er all grunn til å tro at det meste av
prisstigningen på tannbehandling
i perioden har gått til nødvendige
investeringer i praksisene. Plus-regn-
skap, som fører regnskapet for et stort
antall tannleger, har beregnet gjen-
nomsnittelig resultat i en norsk tannle-
gepraksis til ca. 7–800 000 kroner.
Dette skal finansiere bl.a. pensjonsord-
ninger, sykelønnsordninger og fødsels-
permisjoner. Et annet parameter er at
regnskapstallene fra flere av tannlege-

kjedene viser at de ikke oppnår de
resultatene man kunne forvente på
tross av stordriftfordelene. Dette tyder
på at private tannlegepraksiser generelt
driver effektivt og rasjonelt.

Tannlegesjefen i Oslo, Bjørn Horgen
Ellingsen, kommer i OTS-nytt nr.1,
2005 med en anmodning om at private
og offentlige tannleger må respektere
hverandre. Han skriver bl.a. «Vi bør stå
sammen framfor å motarbeide hver-
andre på tvilsomt grunnlag». Når han
omtrent samtidig i NTFs Tidende nr.16,
2004 sammen med Lunder og Ellingsæ-
ter kommer med beskrivelser av den
private tannhelsetjenesten som til de
grader svartmaler forholdene i sekto-
ren, virker hans oppfordring til gjensi-
dig respekt lite troverdig. Han slår
i NTFs Tidende egentlig bena under sin
egen oppfordring i OTS-nytt 1 måned
senere. Gode relasjoner mellom offent-
lige og private tannleger må selvfølgelig
baseres på gjensidig og ikke på ensi-
dig respekt.

De nevnte fylkestannlegene og
lederne har ved for eksempel den
nevnte artikkelen i Tidende og ved
NOU-rapporten vist manglende respekt
og anerkjennelse for den private tann-
helsetjenesten og de som arbeider der.
Den nevnte dokumentasjonen viser at
dette er urettferdig. På denne måten har
de lagt et dårlig grunnlag for et bedret
samarbeid mellom offentlig og privat
tannhelsetjeneste. De svakeste pasient-
gruppene som pleietrengende og rus-
misbrukere er avhengig av at dette
samarbeidet fungerer. Det kan virke
som det i første rekke ligger personlige
politiske og ideologiske motiver til
grunn for disse ledernes holdninger og
ikke hensynet til pasientene og tann-
helsetjenesten.

På Samfunnsodontologisk forum,
20.–21.juni ble NOU-rapporten sterkt
kritisert. En av kommentarene herfra
gikk på at utvalget har gjort privatprak-
tiserende tannleger i Oslo til sin hoved-

NTF – også spesialistenes forening?

fiende og noe man vil til livs i stedet for å rette oppmerksomheten mot befolkningens behov for bedre tannhelsetjenester.

Det er betryggende å se det engasjementet og fokuset presidenten i NTF, Carl Chr. Blich, har i denne saken. Det er også betryggende å se NTFs presidentkandidat, Gunnar Lyngstad, og hovedstyreprerrepresentant Kari Odlands synspunkter i NTFs Tidende nr. 10. Med disse representantene sentralt plassert er det godt håp om at tannhelsepolitikken også i årene fremover blir utformet på et solid fundament.

Det er dessuten viktig at vi som arbeider på tettsteder og i byer velger representanter til Representantskap og Hovedstyre som vil støtte opp om dette arbeidet. Vi trenger representanter som engasjerer seg i problemstillingen og som er offensive med å finne løsninger som verken ødelegger den private tannhelsetjenesten eller for pasientene vi betjener.

Referanser

1. Helsetilsynest rapport 5/2004.
2. Grytten J, Holst D, Skau I. Tilfredshet med tannhelsetjenesten i den voksne befolkning. Nor Tannlegeforen Tid 2004; 114: 622–6.
3. Grytten J, Holst D, Skau I. Prisbevissthet, kvalitet og valg av tannlege. Nor Tannlegeforen Tid 2004; 114: 628–31.
4. Pleietrengende med tenner er ille ute. Intervju med Birgitte Moesgaard Henriksen. Nor Tannlegeforen Tid 2004; 114: 294–5.

*Bjørn-Olav Engebretsen
Adresse: Parkveien 60,
0254 Oslo*

Tannhelseutvalgets innstilling er ute på høring, og NTFs hovedstyre har sendt sine foreløpige vurderinger og standpunkter videre på en intern høringsrunde. I hvert fall for en spesialist er det her overraskelser:

Pkt. 9: Hovedstyret er prinsipiell motstander av faste priser/maksimalpriser, men tilhenger av at det innføres for trygdefinansiert behandling, noe som vil ramme spesialistene hardest.

Pkt. 12: Hovedstyret er prinsipiell motstander av etableringskontroll, men tilhenger av at det innføres for spesialistene. (Det er i tillegg utrolig at hovedstyret ennå ikke har fått med seg at spredningen av kjeveortopeder er god og har vært det i mange, mange år!!)

Det eneste som synes å bekymre hovedstyret, er at dersom disse to punktene innføres for spesialistene, kan det gjøre det enklere for myndighetene å innføre dem for alle på et seinere tidspunkt!

Som privatpraktiserende spesialist i snart 30 år, kan jeg forsikre hovedstyret om at spesialistene har samme holdning til de to punktene ovenfor som alle andre private tannleger, og at det vil skape de samme problemer for oss som for dem. Det er ingen grunn til å tvile på at den interne høringen vil bekrefte dette. Jeg regner med at hovedstyret forstår hva hensikten med interne høringer er, og at de vil ta inn over seg

at *NTF også er spesialistenes interesseorganisasjon*. I forhold som primært berører spesialistene må det være en selvfølge at NTF kjemper for deres interesser.

Hovedstyret er delt i et flertall og et mindretall på de to punktene. Jeg vet ikke hvem som hører til hvor, men jeg regner med at presidenten uansett gjør det klart for alle medlemmene i hovedstyret at også spesialistene er NTF-medlemmer, og at deres interesser er NTFs ansvar.

Uansett virker hovedstyrets foreløpige standpunkt kortsiktig og lite gjennomtenkt. Hvem vil vel gi seg i kast med en 3-årig spesialistutdanning bare for å få adgang til et lukket arbeidsmarked med full pris- og etableringskontroll? Særlig hvis resten av tannlegestanden fortsatt kan operere fritt, blir det nok ikke så mange.

Hovedstyret bør derfor tenke gjennom hva deres forslag vil bety for rekrutteringen av spesialister på sikt. For dette er ikke bare av interesse for dagens spesialister, men for alle nåværende og framtidige kolleger som vil vurdere spesialistutdanning.

*Tor E. Torbjørnsen
spesialist i kjeveortopedi*

Adresse: Strandg. 44, 6150 Ørsta